

MARIA TENHEMELOPNEMING

Lc. 1, 39-56

In het Oude Testament kon een vrouw niets ergers overkomen dan kinderloos te blijven. Het krijgen van kinderen was haar bestaansreden. Het ging daarbij niet alleen om het voortbestaan van de eigen familie, maar ook om het voortgaan van de heilsgeschiedenis van Israël. Met name de profeten zeggen de geboorte aan van een nieuw kind dat heil zal brengen over het volk; een nieuw kind dat niet in een heersersfamilie geboren zal worden, maar in een onbeduidend geslacht in een onbeduidende plaats. Opdat dat nieuwe kind zich niet zal identificeren met de heersende machten, maar eerder met de machtelozen, met mensen die hunkeren naar vrede en gerechtigheid.

Deze geschiedenis van verwachting in het Oude Testament zet zich voort in het Nieuwe. En die verbinding wordt gelegd in het evangelie van vandaag. We ontmoeten twee vrouwen die op een bijzondere manier in verwachting zijn geraakt. Elizabeth op hoge leeftijd, zoals Sara destijds, en Maria die nog geen omgang met een man heeft gehad. Hun kinderen zitten nog in de moederschoot, zijn als het ware nog verborgen, maar komen toch al in contact met elkaar.

Elizabeth zegt: “Waaraan heb ik het te danken dat de moeder van mijn Heer naar mij toekomt?” Dat is wel heel wonderlijk: een kind dat nog geboren moet worden “mijn Heer” noemen. En haar eigen kind, dat in de moederschoot opspringt van vreugde omdat het het kind in de andere moederschoot mag ontmoeten. Heel wonderlijk. Met ons gezonde boerenverstand zeggen we: dat kan niet. Maar Lucas heeft dit verhaal dan ook niet opgetekend om met het verstand te ontleden. Hij heeft het opgeschreven om zijn lezers eraan te herinneren dat de blijde boodschap van Jezus een voortzetting is van de heilsverwachting die onder het joodse volk al eeuwen bestond.

Dat heil, dat uiteindelijke geluk, bevindt zich volgens Lucas in de schoot van Maria. Met het verhaal van deze ongewone zwangerschap wil hij zeggen dat Maria ontvankelijk is geweest om Gods belofte in haar schoot te ontvangen. En dat vervult haar met vreugde, ook al is die belofte nog niet geheel vervuld. En die vreugde zingt zij uit in een lied dat in de traditie het Magnificat is gaan heten.

In dat Magnificat spreekt Maria: Mijn hart prijst hoog de Heer, van vreugde juicht mijn geest om God, die neerziet op de kleinheid zijner dienstmaagd. Maria spreekt over de kleinheid van zichzelf. Daarmee wordt zeker niet bedoeld dat ze zichzelf kleineert, en dus hoeven ook wij onszelf niet te kleineren. Er wordt mee uitgedrukt dat God zoveel groter is dan wij en dat al het goede dat we hebben, van Hem komt.

Barmhartig is Hij voor hen die Hem vrezen. Vrezen is hier: ontzag hebben voor. Wie ontzag heeft voor de grootheid van God en dankbaar is voor wat Hij geeft, mag rekenen op zijn barmhartigheid, en hoeft dus juist niet bang te zijn.

Machthebbers ontnemt Hij hun troon, maar eenvoudige mensen verheft Hij. Die honger hebben overlaadt Hij met gaven en rijken stuur Hij heen met lege handen. Deze praktische, maatschappelijke en zelfs politieke dimensie van het lied is niet voor tweeërlei uitleg vatbaar. Het drukt tegelijk het verlangen uit naar meer gerechtigheid én de opdracht, ja de verplichting daar ook iets aan te doen, in onze eigen omgeving en in de grote wereld, individueel én als samenleving.

Zijn dienaar Israël heeft Hij zich aangetrokken, gedachtig zijn barmhartigheid voor eeuwig, gelijk Hij had gezegd tot onze Vaders. Met andere woorden: het heil dat met Jezus in de wereld gekomen is en dat de kerk geacht wordt uit te dragen, kan nooit los gezien kan worden van haar oorsprong: Israël en het Jodendom. Het zou wel eens zo kunnen zijn, dat het feit dat de kerk in sommige opzichten haar opdracht niet altijd heeft waargemaakt, alles te maken heeft met het vergeten van haar joodse wortels. En dan druk ik me voorzichtig uit.

Broeders en Zusters in Christus, talloze mensen luisteren graag naar het Magnificat van Bach en genieten van die prachtige muziek. En dat is goed. Muziek is er om van te genieten en kan ons vervullen van een diepe vreugde. Laten we daarbij echter niet vergeten wat Maria met haar lofzang heeft willen zeggen: Het geluk dat met Jezus vervuld wordt, is werken aan gerechtigheid. En werken aan gerechtigheid begint met het besef dat we onszelf nergens op kunnen beroemen, maar alles gekregen hebben van God en alleen al om die reden met elkaar mogen delen. Amen.

Jan van de Laar, pastor